

مبانی حقوقی دعوی ابطال ثبت واقعه رجوع

رجوع، یک عمل حقوقی یک جانبه و ایقاع است که به لفظ یا عملی که دلالت بر رجوع کند اطلاق می‌شود. (ماده ۱۱۴۹ ق.م) مثلاً مرد با لفظ یا نوشته یا عملی می‌تواند قصد خود را بر رجوع و انصراف از طلاق اعلام کند. بنابراین رجوع بر خلاف طلاق یک عمل تشریفاتی نیست و بدون هیچگونه تشریفات و شرط صوری تحقق می‌پذیرد. البته قصد رجوع یا به تعبیر دیگر قصد نتیجه طبق قانون مدنی برای تحقق رجوع لازم است. طلاق بر دو قسم است؛ طلاق بائن و طلاق رجعی. در طلاق بائن برای شوهر حق رجوع نیست. بائن به معنی جدائی است و اینگونه طلاق را از آن رو بائن گفته‌اند، که در آن حق رجوع برای شوهر پیش بینی نشده است و با وقوع طلاق رابطه نکاح به طور قطعی پایان می‌یابد. برخلاف آن در طلاق رجعی که در آن حق رجوع وجود دارد، یعنی شوهر می‌تواند در ایام عده رجوع کند و زندگی زناشویی را بدون ازدواج مجدد از سر گیرد. ماده ۱۱۴۵ قانون مدنی مقرر می‌دارد: «در موارد ذیل طلاق بائن است: ۱- طلاق که قبل از نزدیکی واقع شود. ۲- طلاق یائسه ۳- طلاق خلع و مبارات مادام که زن رجوع به عوض نکرده باشد. ۴- سومین طلاق که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید، اعم از اینکه وصلت در نتیجه رجوع باشد یا در نتیجه نکاح جدید». در مواردی که طلاق برابر قانون مدنی بائن نباشد، رجعی است. در طلاق رجعی تا موقعی که عده زن منقضی نشده است، رابطه نکاح کاملاً قطع نگردیده است و به تعبیر قانون امور حسبی، «زوجه ای که در عده طلاق رجعی است در حکم زوجه است.» (بند ۲ ماده ۸ قانون امور حسبی) بنابراین در ایام عده رجعیه حقوق و تکالیف زوجیت باقی می‌ماند. در واقع ایام عده رجعیه مدتی است که قانون‌گذار به زوجین داده است تا تصمیم نهایی خود را درباره قطع یا ادامه رابطه زناشویی بگیرند. در صورت تحقق رجوع رابطه ازدواج سابق با کلیه آثاری که داشته است ادامه خواهد یافت و نیازی به ازدواج مجدد نخواهد بود. در صورتی که ایام عده به پایان رسیده و زوج رجوع نموده باشد و سپس رجوع خود را در دفتر رسمی ازدواج و طلاق ثبت نماید، در این صورت یکی از زوجین یا نماینده قانونی وی که مدعی انکار واقعه رجوع است می‌تواند از دادگاه ابطال ثبت واقعه رجوع را مطالبه نماید.

افراد ذی صلاح جهت طرح دعوی ابطال ثبت واقع رجوع

زوج/ زوجه یا نماینده قانونی وی

مدارک و منضمات مورد نیاز برای طرح دعوی ابطال ثبت واقع رجوع

1- تصویر مصدق سند ازدواج

2- تصویر مصدق طلاق نامه

2- تصویر مصدق سند رجوع

تشخیص مرجع صالح برای طرح دعوی ابطال ثبت واقع رجوع

مطابق ماده ۴ قانون حمایت خانواده رسیدگی به دعوی نامزدی و خسارات ناشی از برهم زدن آن، نکاح دائم، موقت و اذن در نکاح، شروط ضمن عقد نکاح، ازدواج مجدد، جهیزیه، مهریه، نفقه زوجه و اجرت‌المثل ایام زوجیت، تمکین و نشوز، طلاق، رجوع، فسخ و انفساخ نکاح، بذل مدت و انقضای آن، حضانت و ملاقات طفل، نسب، رشد، حجر و رفع آن، ولایت قهری، قیمومت، امور مربوط به ناظر و امین اموال محجوران و وصایت در امور مربوط به آنان، نفقه اقارب، امور راجع به غایب مفقودالاثر، سرپرستی کودکان بی سرپرست، اهدای جنین، تغییر جنسیت می‌باشد. از این رو دادگاه خانواده محل اقامت خوانده یا محل تنظیم سند صالح به رسیدگی می‌باشد. همچنین طبق ماده ۱۲ قانون حمایت از خانواده زوجه می‌تواند در محل اقامت خود نیز طرح دعوا کند.

خدمات الکترونیک قضایی ویژه استان قزوین

مواد قانونی مرتبط با دعوای ابطال ثبت واقعه رجوع

ماده ۱۱۴۳- طلاق بر دو قسم است: بائن و رجعی.

ماده ۱۱۴۴- در طلاق بائن برای شوهر حق رجوع نیست.

ماده ۱۱۴۵- در موارد ذیل طلاق بائن است:

۱- طلاقی که قبل از نزدیکی واقع شود.

۲- طلاق یا ئسه.

۳- طلاق خلع و مبارات مادام که زن رجوع به عوض نکرده باشد.

۴- سومین طلاق که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید اعم از این که وصلت در نتیجه رجوع باشد یا در نتیجه نکاح جدید

ماده ۱۱۴۸- در طلاق رجعی برای شوهر در مدت عدّه حق رجوع است.

ماده ۱۱۴۹- رجوع در طلاق به هر لفظ یا فعلی حاصل می شود که دلالت بر رجوع کند مشروط بر این که مقرون به قصد رجوع باشد

ماده ۱۱۵۰- عدّه عبارت است از مدتی که تا انقضاء آن زنی که عقد نکاح او منحل شده است نمی تواند شوهر دیگر اختیار کند.

ماده ۱۱۵۱- عدّه طلاق و عدّه فسخ نکاح سه طهر است مگر این که زن با اقتضای سن، عادت زنانگی نبیند که در این صورت عدّه او سه ماه است.

ماده ۱۱۵۲- عدّه فسخ نکاح و بذل مدت و انقضاء آن در مورد نکاح منقطع در غیر حامل دو طهر است مگر این که زن با اقتضای سن، عادت زنانگی نبیند که در این صورت ۴۵ روز است.

ماده ۱۱۵۳- عدّه طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضاء آن در مورد زن حامله تا وضع حمل است.

ماده ۱۱۵۴- عده وفات چه در دائم و چه در منقطع در هر حال چهار ماه و ده روز است مگر اینکه زن حامل باشد که در این صورت عده وفات تا موقع وضع حمل است مشروط بر این که فاصله بین فوت شوهر و وضع حمل از چهار ماه و ده روز بیشتر باشد و آلا مدت عده همان چهار ماه و ده روز خواهد بود.

ماده ۱۱۵۵- زنی که بین او و شوهر خود نزدیکی واقع نشده و همچنین زن یائسه نه عده طلاق دارد و نه عده فسخ نکاح، ولی عده وفات در هر مورد باید رعایت شود.

ماده ۱۱۵۶- زنی که شوهر او غائب مفقودالاثربوده و حاکم او را طلاق داده باشد باید از تاریخ طلاق عده وفات نگاه دارد.

ماده ۱۱۵۷- زنی که به شبهه با کسی نزدیکی کند باید عده طلاق نگاه دارد.

نظریه های مشورتی

- نظریه شماره ۱۲۲۸ / ۷ مورخ ۱۳۷۹ / ۳ / ۱ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه: اگر طلاق به وکالت صورت گرفته باشد مانند آن است که موکل شخصا طلاق داده است و در این صورت حکم آن از لحاظ رجعی یا بائن بودن حکم طلاقی است که موکل می دهد.

- نظریه شماره ۴۸۹۲ / ۷ مورخ ۱۳۷۷ / ۷ / ۱۹: طلاق، امری است مبتنی بر ازدواج، بنابراین در صورتی اجازه طلاق یا حکم طلاق داده می شود که زوجیت دائم احراز شده باشد و یکی از طرق احراز آن اقرار طرفین است به وقوع ازدواج، پس اگر طرفین اقرار به ازدواج دائم داشته باشند دادگاه دلیل دیگری برای آن لازم نخواهد داشت و طبعا می تواند نسبت به درخواست طلاق اتخاذ تصمیم نماید.

- نظریه شماره ۳۹۰۲ / ۷ مورخ ۱۳۸۱ / ۵ / ۹: فرقی بین عقد منقطع یکساله یا نود و نه ساله نیست و به موجب ماده ۱۱۳۹ قانون مدنی طلاق مخصوص عقد دائم است و زن منقطعه به انقضای مدت یا بذل آن از طرف شوهر از زوجیت خارج می شود.

- نظریه شماره ۱۲۲۸ / ۷ مورخ ۱۳۷۹ / ۳ / ۱ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه: طلاق به علت عسر و حرج بائن است و چنانچه به وکالت صورت گیرد، از لحاظ رجعی یا بائن بودن، حکم طلاقی را دارد که موکل می دهد.

- نظریه شماره ۷۸۱ / ۷ مورخ ۱۳۸۱ / ۲ / ۱۸: با رجوع زوجه به مهر خود دو صورت متصور است یا زوج به پرداخت مهریه زوجه اقدام می کند که در این صورت گواهی عدم امکان سازش به قوت خود باقی بوده و

اجراء طلاق منعی ندارد، لکن در صورتی که زوج به دادن مهریه راضی نباشد، در این صورت با عدول زوجه از بذل مهر خود (مثل طلاق خلع) گواهی عدم امکان سازش که بر اساس بذل مهر و موافقت زوج با طلاق صادر شده بوده فاقد اعتبار خواهد گشت.

- نظریه شماره ۷/۷۰۸۱ مورخ ۲۹/۱۰/۱۳۸۰: با توجه به این که زوجه حتی پس از وقوع طلاق خلع یا مبارات می تواند در مدت عده بما بذل رجوع کند و انصراف زوجه از گرفتن طلاق توافقی، در فرضی که زوجه در مقابل طلاق کلیه حقوق خود را بذل نموده باشد، به منزله رجوع بما بذل است و با عنایت به این که گواهی عدم امکان سازش بر اساس توافق طرفین صادر شده است و با توجه به ملاک بند «۳» ماده ۱۱۴۵ قانون مدنی و صدر ماده واحده قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش مصوب ۱۱/۱۶/۱۳۷۶ و این که چنانچه رأی دادگاه گواهی عدم امکان سازش باشد نه حکم طلاق، در صورت انصراف زوجه از طلاق، توافق طرفین منتفی است و نتیجه گواهی عدم امکان سازش که بر اساس این توافق صادر شده غیر قابل اجراء به نظر می رسد.

- نظریه شماره ۷/۳۸۳۸ مورخ ۱۳/۱۰/۱۳۷۸: اگر طلاق در مقابل بذل مالی از زوجه به زوج باشد، مشمول بند «۳» ماده ۱۱۴۵ قانون مدنی و باین است و تشخیص آن با دادگاه است که طبق دلائل و شواهد موجود آن را احراز نماید.

- نظریه شماره ۷/۸۶۴ مورخ ۱۰/۲/۱۳۷۶: در طلاق خلع توافق زوجین به اعمال آنچه که در ماده ۱۱۴۵ آمده و تعیین میزان آنچه که زوجه باید به زوج بدهد صورت می گیرد، در صورتی که به این ترتیب با توافق موجود طلاق محقق گردد این طلاق باین است.

- نظریه شماره ۷/۵۲۱۸ مورخ ۸/۹/۱۳۷۲: در طلاق خلع چنانچه زوجه قبل از انقضاء ایام عده به مهریه خود رجوع کند طلاق خلع مبدل به طلاق رجعی می گردد و زوج نیز متقابلاً حق دارد که به ازدواج رجوع کند، چنانچه مرد با علم و توجه به رجوع زوجه به ما بذل رجوع ننماید و این موضوع بر دادگاه احراز شود پس از انقضاء مدت عده، زوجه می تواند با مرد دیگری ازدواج نماید.

- نظریه شماره ۷/۷۱۶۰ مورخ ۲۲/۱۰/۱۳۷۸: چنانچه زوجه از دادگاه تقاضای طلاق کرده باشد و در دادگاه طرفین به طلاق مثلاً طلاق خلع توافق کرده باشند و دادگاه حکم به طلاق صادر کرده باشد، اجراء حکم موکول به موافقت بعدی زوج نیست و با تقاضای اجراء حکم از طرف زوجه، طلاق در دفتر ثبت و در صورت استنکاف زوج مدیر دفتر به جای زوج دفتر را امضاء می کند لکن اگر زوج تقاضای طلاق بکند و بر اساس توافق طرفین اجازه طلاق و گواهی عدم امکان سازش صادر شود اجراء طلاق موکول به اراده

زوج است و از توافق قبلی می‌تواند عدول کند کما این‌که بعد از وقوع طلاق نیز می‌تواند رجوع کند اضافه می‌کند در طلاق خلع چنانچه زوجه قبل از انقضای ایام عده به مهر خود رجوع کند طلاق خلع مبدل به طلاق رجعی می‌گردد و زوج نیز متقابلاً حق دارد که تا عده باقیست به ازدواج رجوع کند.

- نظریه شماره ۷/۴۰۶۷ مورخ ۳۱/۶/۱۳۸۱: اگر بذل مهر در قبال اخذ موافقت زوج برای طلاق باشد و زوج با قبول آن زوجه را مطلقه نماید، نوع طلاق خلع و مادام که زوجه در مدت عده به ما بذل رجوع نکرده، طلاق بائن است لکن اگر به آن مال رجوع کند، طلاق رجعی خواهد شد.

- نظریه شماره ۷/۸۱۴۱ مورخ ۲۴/۱۲/۱۳۷۳ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه: با توجه به این‌که طبق ماده (۱۱۴۸) قانون مدنی در طلاق رجعی برای شوهر در مدت عده حق رجوع وجود دارد و با عنایت به این‌که وفق ماده (۱۱۴۹) همین قانون رجوع در طلاق به هر لفظ یا فعلی حاصل می‌شود که دلالت بر رجوع کند مشروط بر این‌که مقرون به قصد رجوع باشد زوج به طور یک‌جانبه و بدون حضور زوجه می‌تواند در دفتر طلاق حاضر شده و رجوع خود را اعلام نماید النهایه به لحاظ این‌که زوجه نیز حق دارد بعد از انقضای مدت عده، شوهر اختیار کند ضرورت دارد که مراتب رجوع بلافاصله به زوجه ابلاغ شود که مشکلی پیش نیاید.

- نظریه شماره ۷/۱۵ مورخ ۱/۲/۱۳۵۹: در صورتی که زن مدعی رجوع و شوهر منکر آن باشد بر طبق اصل البینه علی المدعی اثبات آن بر عهده او خواهد بود و دادگاه صالح از برای رسیدگی اعم از این‌که زوجین ساکن ایران و یا خارج از کشور باشند، بر طبق مواد ۳ و ۴ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص دادگاه مذکور می‌باشد.

- نظریه شماره ۷/۸۰۴ مورخ ۲/۲/۱۳۷۸: چنانچه شهادت به نحوی باشد که رجوع را اثبات نماید و صرف گواهی بر رفت و آمد عادی نباشد، می‌تواند مثبت ادعای رجوع زوجه باشد.

- نظریه شماره ۷/۱۲۳۰ مورخ ۱۴/۵/۱۳۷۸ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه: در صورتی که زوجه مطلقه مدعی انقضای سه طهر باشد و زوج مطلق مخالف آن نباشد، ادعای زوجه پذیرفته می‌شود و اگر زوج مخالف باشد اما نتواند ادعای خود را ثابت کند، قول زن با قسمش مسموع است.